

Regeringskansliet
Socialdepartementet
s.remissvar@regeringskansliet.se
Kopia: s.sof@regeringskansliet.se

Remissyttrande över promemorian Barnets bästa när vård enligt LVU upphör

Ert diarienummer S2021/02397

Förvaltningsrätten tillstyrker förslaget att kodifiera praxis när vård enligt 2 § LVU ska upphöra.

Vad gäller övriga förslag som påverkar de allmänna förvaltningsdomstolarna har förvaltningsrätten följande synpunkter.

Socialnämnden ska överväga om det finns skäl att ansöka om flyttningsförbud när nämnden överväger om vården ska upphöra

Vad gäller detta förslag noterar förvaltningsrätten följande. Förslaget torde innebära att fler mål om upphörande av vård enligt LVU också kommer att innehålla frågan om flyttningsförbud. Eftersom det även inför att socialnämnden ska besluta om att vård enligt LVU ska upphöra kan finnas ett behov för nämnden att ansöka om flyttningsförbud eller besluta om tillfälligt flyttningsförbud, kommer antalet mål som enbart avser frågan om flyttningsförbud att öka. Mål som avser eller innehåller frågan om flyttningsförbud måste domstolarna dessutom hantera med förtur.

Socialnämnden får befogenhet att besluta om drogtestar för vårdnadshavare och föräldrar till barn som vårdas enligt LVU

Eftersom det inte går att tvinga någon att fysiskt underkasta sig ett drogtest går det att ifrågasätta vilka fördelar som finns med förslaget jämfört med hur det fungerar idag när socialnämnden och den enskilde kan komma överens om att denne på frivillig väg ska lämna drogtest.

Vidare framgår inte av förslaget hur en vägran att lämna drogtest ska värderas, mer än att en sådan omständighet kan användas som en del i

underlaget till en utredning huruvida vård enligt LVU ska upphöra. Även om man kan tänka sig en ordning där en vägran att underkasta sig ett beslut om drogtest ska väga tyngre än när en enskild inte samtycker till ett frivilligt test, måste effekten av förslaget anses begränsat. Förslaget innebär en inskränkning av självbestämmanderätten hos den enskilde vilket måste värderas mot den begränsade effekten. Därvid måste hänsyn tas till att testerna ska genomföras på enskilda som inte själva är föremål för tvångsvård, till skillnad mot vad som gäller vid skyldighet att lämna drogtest enligt 17 a § LVU och 32 a § LVM.

En socialnämnds beslut om drogtest föreslås kunna överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Det är därför av vikt att underlaget som ligger till grund för socialnämndens beslut är tillräckligt för att domstolen ska kunna göra en bedömning av om nämnden haft fog för sitt beslut. Det är därför angeläget att socialnämnden noggrant motiverar sitt beslut och redogör för hur nämnden beaktat proportionalitets- och behovsprincipen som enligt förslaget ska prövas vid beslut om drogtest och vid beslut om vilken typ av test som ska genomföras. Vidare är det viktigt att det finns en enhetlighet i bedömningen hos socialnämnderna, exempelvis vad gäller hur resultatet av ett drogtest ska tolkas. Mot denna bakgrund bör Socialstyrelsen få i uppdrag att ta fram riktlinjer som kan fungera som stöd för socialnämnderna i bedömningen. Av förslaget framgår inte huruvida den enskilde även ska kunna överklaga vilken typ av drogtest som denne enligt socialnämndens beslut ska genomföra. Detta bör klargöras.

Av 40 § LVU framgår att omedelbar verkställbarhet är huvudregel. Vissa av socialnämndens beslut, bland annat enligt 14 § LVU, gäller omedelbart om nämnden inte bestämmer något annat. Enligt förslaget kommer ett beslut om drogtest i regel att fattas kort tid innan den enskilde enligt beslutet ska lämna provet. Mot bakgrund av att beslutet innebär en inskränkning i den personliga integriteten hade det varit önskvärt med ett resonemang avseende huruvida ett beslut om drogtest ska gälla omedelbart eller om det krävs att det vunnit laga kraft. Vidare krävs överväganden avseende hur en vägran från den enskilde att underkasta sig ett test innan beslutet har blivit rättsligt prövat ska värderas, ett ställningstagande som i sig måste anses rimligt.

Förvaltningsrätten saknar även resonemang avseende möjligheten för socialnämnderna att fatta beslut om att drogtester ska lämnas löpande, exempelvis inför varje umgängestillfälle.

Förslaget kommer att leda till en ny måltyp hos domstolarna. Även om de ökade kostnader som förslaget kommer att leda till för domstolarna är begränsade, är det överlag angeläget med en större hänsyn till att många i sig mindre resurskrävande förändringar i domstolarnas verksamhet sammantaget innebär en ökad påfrestning på den redan mycket hårt ansträngda ekonomin inom Sveriges Domstolar.

Detta remissyttrande har beslutats av chefsrådmannen Håkan Löfgren. I handläggningen har även föredragande juristen Rebecca Toresson (föredragande) deltagit.

Håkan Löfgren

Rebecca Toresson